



การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและภาคประชาชนต่อต้านการทุจริตขององค์กรชุมชน :  
กรณีศึกษาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลกลางหมื่น อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์  
Strengthening the Community and Civil Society in the Fight Against  
Corruption in Community Organizations: A Case Study of  
Community in the Klang Muen Sub-district  
Municipality Area, Mueang Kalasin District,  
Kalasin Province

ชุมแพ แสนยะบุตร<sup>1</sup> และ ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวาส<sup>2</sup>  
Chumphae Sanyabud<sup>1</sup> and Supawatanakorn Wongthanavasut<sup>2</sup>

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการและวิธีการในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ปัจจัยหลักของความสำเร็จที่เอื้อหรือก่อให้เกิดความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริตของชุมชน และ 2) ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและภาคประชาชนต่อต้านการทุจริตในองค์กรชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลกลางหมื่น อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ตัวแทนผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน และตัวแทนสมาชิกในชุมชนของแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 12 คน ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตเทศบาลตำบลกลางหมื่น เครื่องมือการวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยด้วยวิธีการหาค่าความเที่ยงตรง โดยการให้คณะผู้เชี่ยวชาญดูในภาพรวมด้านเนื้อหา ภาษาและ ความครอบคลุม และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดของการวิจัย แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการเขียนบรรยายผลและข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการและวิธีการในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เกิดจากการประกาศเจตนารมณ์ของสมาชิกชุมชนเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตในพื้นที่ของตน ซึ่งมีการเข้าร่วมในรูปแบบจิตอาสา จนเกิดเป็นองค์กรชุมชนเพื่อต่อต้านการทุจริต ทั้งนี้ ปัจจัยหลักของความสำเร็จที่ทำให้เกิดการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเพื่อต่อต้านการทุจริต ในเขตเทศบาลตำบลกลางหมื่น ประกอบด้วย ศักยภาพนโยบายของผู้นำ กลไกการตรวจสอบ และการสนองตอบความต้องการของประชาชน และ 2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและภาคประชาชนต่อต้านการทุจริต ประกอบด้วย สมาชิกในชุมชนพึงตระหนักรู้บทบาทหน้าที่ของตน ถือปฏิบัติอย่างเต็มกำลังความสามารถ เน้นการสร้างความสามัคคี และแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง หากจะนำรูปแบบการดำเนินการนี้ไปใช้จำเป็นต้องทำความเข้าใจว่าจะสามารถนำตัวแบบนี้ไปใช้ได้เหมาะสมตามสภาพพื้นที่ชุมชนของตนได้หรือไม่ เนื่องจากบริบทของแต่ละสถานที่ย่อมมีความแตกต่างกัน

**คำสำคัญ :** ชุมชนเข้มแข็ง ; ต่อต้านการทุจริต ; องค์กรชุมชน

<sup>1</sup> นักศึกษาปริญญาโท สาขาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, Graduate Student in Department of Local Administration, College of Local Administration, Khon Kaen University

<sup>2</sup> รองศาสตราจารย์ วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, Associate Professor, College of Local Administration, Khon Kaen University



## ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to investigate the process and method of strengthening the community, the main factors of success in contributing to or getting strength in the fight against corruption in the community, and 2) to examine the recommendations on strengthening the community and civil society in the fight against corruption in community organizations in the Klang Muen Sub-district Municipality area, Mueang Kalasin district, Kalasin province. The target group included 6 representatives of community leaders and 12 representatives of community members of each village who resided in community in the Klang Muen Sub-district Municipality area. The study instrument employed an interview guide form. The quality of instrument was checked to find its validity as a whole by experts in content, language usage and coverage. Data were collected through in-depth interviews and focus group discussions. Data analysis was conducted based on the conceptual framework of the study and then the information was presented in written form, and its results and findings from the study were described accordingly.

Results of the study revealed as follows: 1) The process and method of strengthening the community came from the declaration of community members' intentions to fight against corruption in the area where they lived. The participants joined together in form of volunteer minds and then the community organization was created to fight against corruption. The main factors in the success of strengthening the community in the fight against corruption in the Klang Muen Sub-district Municipality area included potential of leaders, mechanism for monitoring, and people's needs being met. And 2) recommendations on strengthening the community and civil society in the fight against corruption included awareness among community members of their roles and responsibilities and of their practicing accordingly in full capacity by focusing on building a unity and guiding the right way. If the type of operation is to be implemented, each needs to consider whether it will be used appropriately in their community area, because the context of one individual place is much different from that of another one.

**Keywords :** Strong Community ; Anti-corruption ; Community Organizations

## บทนำ

ปัจจุบันปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน (Corruption) ถือได้ว่าเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อประเทศต่างๆ ทั่วโลก ทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่ด้อยพัฒนา และการทุจริตคอร์รัปชันได้กลายมาเป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งของหลายประเทศ โดยปัญหานี้ยังไม่มีทีท่าว่าจะหมดไป อีกทั้งยังทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อยๆ แม้ว่าหลายประเทศได้ก้าวเข้าสู่ความทันสมัยมีระบบการบริหารราชการสมัยใหม่ (New Public Management : NPM) มีการรณรงค์จากองค์กรของรัฐหรือองค์กรอิสระต่างๆ อย่างเช่น องค์กรสหประชาชาติ ธนาคารโลก และภาคประชาสังคม ที่ต่างเห็นพ้องกันว่า การคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่เป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาอย่างแท้จริง (จารุวรรณ สุขุมลพงษ์, 2556)

ในกรณีของประเทศไทยนั้น เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า ปัญหาเรื่องการคอร์รัปชันเป็นปัญหาลำดับต้นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นมาช้านานจนฝังรากลึกและพบเกือบทุกกลุ่มอาชีพในสังคมไทย เกี่ยวพันกับวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน หรือกล่าวได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยไปแล้ว (สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, 2549) เมื่อปัญหาดังกล่าวผูกพันอยู่กับสังคมไทย จึงส่งผลให้คนไทยบางส่วนมองว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องปกติและยอมรับได้ โดยมักจะใช้แนวคิดว่ามีอำนาจก็มักจะโกงกันทุกฝ่าย ดังนั้นหากใครโกงแล้วทำงานเก่งก็ถือว่าพอรับได้ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างการสำรวจทัศนคติของประชาชนโดยสถาบันพระปกเกล้า เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2548 พบว่า คนไทยมีความอดทนต่อการทุจริตคอร์รัปชันเพิ่มมากขึ้นกว่าปี พ.ศ.2544 โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ มีประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 32.80 ตอบว่า สามารถทนต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาลได้ โดยอ้างว่า เพื่อให้



งานลุล่วงต่อไปได้ (วิทยากร เชียงกูล, 2549) ดังนั้นการกระทำ และความคิดเหล่านี้จึงทำให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมคอร์รัปชัน เกือบจะสมบูรณ์ และจากผลการวิจัยพบว่า ในแต่ละปีพ่อค้าและ นักธุรกิจกว่าร้อยละ 80 ต้องสูญเสียเงินให้กับการคอร์รัปชัน เป็นจำนวนสูงถึงเกือบ 3 แสนล้านบาท ซึ่งเงินจำนวนนี้สามารถ อำนวยประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่ของประเทศได้ (ประภัสสร เสวิกุล, 2555) ทำให้รัฐต้องจ่ายเงินงบประมาณมากกว่าที่เป็นจริง ทำให้ ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ไม่มีคุณภาพ อีกทั้งยังทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในระบอบราชการไทยที่มีจะมีการใช้อำนาจโดยมิชอบและมักมีการเรียกผลประโยชน์จากนักลงทุน เพื่อแลกเปลี่ยนกับการที่จะได้รับอนุญาตให้เอกชนเข้าดำเนินการ ในกิจการที่รัฐจะต้องทำ (สังคิต พิริยรังสรรค์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2536)

จากสถานการณ์ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้น ในประเทศไทย นับวันจะมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น และยังไม่สามารถ แก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างจริงจัง ซึ่งสาเหตุอีกปัจจัยหนึ่งก็คือ การขาดความร่วมมือร่วมใจกันในการแก้ไขปัญหาชุมชนและ ภาคประชาชนยังขาดความเข้มแข็งและไม่ให้ความสำคัญของปัญหา การทุจริตคอร์รัปชัน ดังจะเห็นได้จากปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ที่เกิดขึ้นในองค์กรชุมชนที่ผ่านมา ซึ่งถือว่าเป็นอีกปัญหาหนึ่ง ที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก นั่นก็คือปัญหาการทุจริตการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ ภาคประชาชน ยังขาดความเข้มแข็งและไม่ให้ความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงทำให้มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงเป็นจำนวนมากจนเกิดวาทกรรม ทางการเมืองที่ว่า “เงินไม่มา กาไม่เป็น” แม้จะมีการรณรงค์เรื่อง การซื้อสิทธิ์ขายเสียงหรือใช้มาตรการบังคับทางกฎหมายก็ตาม แต่ภาคประชาชนยังอ่อนแอและเห็นแก่เงินมากกว่าประโยชน์ ส่วนรวมของประเทศชาติ

จากความสำคัญของปัญหาการทุจริตดังกล่าวที่เกิดขึ้นเป็น วงกว้างทั้งในระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ ผู้วิจัยในฐานะ เป็นผู้ปฏิบัติงานในเชิงบริหาร และปฏิบัติงานค่อนข้าง มีความเสี่ยง เกี่ยวกับการทุจริตในระดับท้องถิ่น อาทิ การทุจริตในเรื่องของการ ยักยอกงบประมาณ หรือทรัพย์สินของรัฐไปเป็นของตนเอง การเรียกร้อยเงิน การรับสินบน หรือการรับประโยชน์หลังจาก การทำประโยชน์ให้สามารถอยู่เหนือคู่แข่งรายอื่นๆ การเลือกจ้าง หรือทำสัญญาจ้างให้กับพรรคพวก ญาติ พี่น้องของตน การฟอกเงิน รวมถึงการใช้ตำแหน่งหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้กับพรรคพวก ญาติพี่น้องที่เรียกว่าเป็นผลประโยชน์ทับซ้อน เป็นต้น (สมฤทธิ ยศสมศักดิ์, 2549) จึงได้กำหนดประเด็นคำถามสำหรับงานวิจัย ฉบับนี้ว่าจะมีวิธีการสร้างความเข้มแข็งชุมชนเพื่อต่อต้าน

การทุจริตในองค์กรชุมชนได้อย่างไร ทั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่การวิจัย จากสถานที่ที่ผู้วิจัยมีความคุ้นเคยและเข้าใจในสภาพปัญหาของ พื้นที่ดังกล่าว นั่นคือ เทศบาลตำบลกลางหมื่น อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

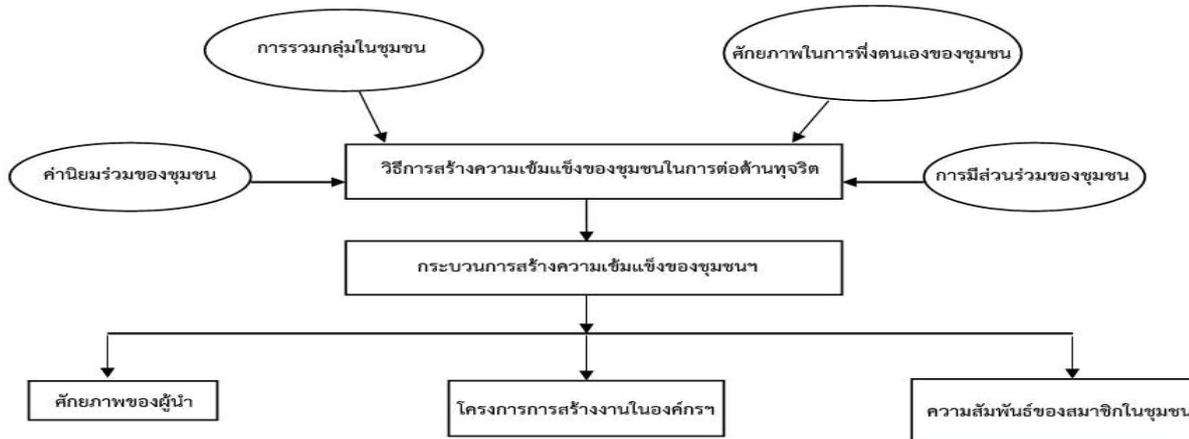
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการสร้างเสริมความเข้มแข็ง ให้กับชุมชนและภาคประชาชนต่อการต่อต้านการทุจริตขององค์กรชุมชน ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตลอดจนการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น ในอนาคตต่อไป

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการและวิธีการในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ปัจจัยหลักที่เอื้อหรือก่อให้เกิดความเข้มแข็ง ในการต่อต้านการทุจริตของชุมชน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบล กลางหมื่น อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต ในองค์กรชุมชน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลกลางหมื่น อำเภอเมือง กาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

### กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการศึกษามาจากฐานกรอบ แนวคิดของ อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทย์พงษ์ (2540) ที่ได้ อธิบายถึงลักษณะของชุมชนที่เข้มแข็งไว้ว่า 1) สมาชิกของชุมชน มีศักยภาพ (Capacity) โดยมีการพึ่งพาอาศัยและร่วมมือในกิจกรรม ต่างๆ และสมาชิกของชุมชนมีค่านิยม (Value) 2) มีศักยภาพ ที่พึ่งพิงตนเอง (Self Sufficiency) ได้ในระดับสูง 3) ชุมชนสามารถ ควบคุมและจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง และ 4) ชุมชนมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง จากนั้น ในลำดับขั้นตอนต่อมาผู้วิจัยจะศึกษาวิธีการสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชนในการต่อต้านทุจริต และกระบวนการสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชนของพื้นที่เทศบาลตำบลกลางหมื่น โดยให้ความสำคัญ ในส่วนของศักยภาพของผู้ผู้นำ โครงการการสร้างงานในองค์กร และ ความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชน ที่นำไปสู่การสร้างเสริมความเข้มแข็ง ให้กับชุมชน ปัจจัยหลักที่เอื้อหรือก่อให้เกิดความเข้มแข็งในการ ต่อต้านการทุจริตของชุมชน ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

**วิธีดำเนินการวิจัย**

**กลุ่มเป้าหมาย**

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) ตัวแทนผู้นำชุมชน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 6 คน 6 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านกลางหมื่น บ้านหนองหัวช้าง บ้านห้วยตูมเหนือ บ้านคำบอน บ้านเหล่ากลาง บ้านวังแสนคำ และ (2) ตัวแทนสมาชิกในชุมชนของแต่ละหมู่บ้าน สำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตเทศบาลตำบลกลางหมื่น อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 12 คน หมู่บ้านละ 1 คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยทั้งสิ้น 18 คน

**เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย**

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ตัวแทนผู้นำชุมชน ได้แก่ กลุ่มตัวแทนผู้นำชุมชนเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 6 คน โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่

1) การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและภาคประชาชนต่อต้านการทุจริตในองค์กรชุมชน ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับลักษณะการทุจริตที่เกิดขึ้นในชุมชนเป็นอย่างไร ชุมชนจะมีวิธีการต่อต้านทุจริตได้อย่างไร และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการต่อต้านทุจริตควรมีวิธีการอย่างไร

2) ปัจจัยหลักของความสำเร็จที่เอื้อหรือก่อให้เกิดความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริตของชุมชน ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการเมือง ปัจจัยทางด้านสังคม วัฒนธรรม และ

การบริหารจัดการ เพื่อแสดงให้เห็นว่าปัจจัยดังกล่าว ส่งผลกระทบอย่างไรต่อการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

ชุดที่ 2 แบบคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม ได้แก่ ตัวแทนสมาชิกในชุมชนของแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 12 คน โดยใช้แนวคำถามเดียวกันกับแบบสัมภาษณ์ตัวแทนผู้นำชุมชน แต่เพื่อให้ทราบข้อมูลนอกเหนือจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจึงออกแบบการวิจัยการประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถกประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและภาคประชาชนต่อต้านการทุจริตในองค์กรชุมชน รวมทั้งเป็นการยืนยันในคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่

1) การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและ ภาคประชาชนต่อต้านการทุจริตในองค์กรชุมชน ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับลักษณะการทุจริตที่เกิดขึ้นในชุมชนเป็นอย่างไร ชุมชนจะมีวิธีการต่อต้านทุจริตอย่างไร และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการต่อต้านทุจริตควรมีวิธีการอย่างไร

2) ปัจจัยหลักของความสำเร็จที่เอื้อหรือก่อให้เกิดความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริตของชุมชน ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการเมือง ปัจจัยทางด้านสังคม วัฒนธรรม และการบริหารจัดการ เพื่อแสดงให้เห็นว่าปัจจัยดังกล่าว ส่งผลกระทบอย่างไรต่อการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

เนื่องจากการศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือวิจัยที่เป็นแบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์ เชิงลึก และการอภิปรายกลุ่ม (Interview Form and Focus Group Discusssion Form) ดังนั้น วิธีการตรวจสอบคุณภาพแบบสัมภาษณ์ดังกล่าว จึงหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ได้เพียงอย่างเดียว คือ การให้คณะผู้เชี่ยวชาญดูในภาพรวมด้านเนื้อหา ภาษาและความ



ครอบครัว (สุวิมล ติรกันันท์, 2543) โดยผู้วิจัยทำการทดลองใช้เครื่องมือทั้งหมดกับนักศึกษาในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 5 คน จากนั้นผู้วิจัยปรับแก้ไขเครื่องมือให้เป็นไปตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และนักศึกษาที่ได้ทดลองใช้แบบสัมภาษณ์ดังกล่าว

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการลงพื้นที่วิจัย (Research Areas) ในช่วงเดือนเมษายน 2559 ซึ่งการลงพื้นที่วิจัยเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับข้อมูลระดับปฐมภูมิได้รับจาก

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากตัวแทนผู้นำชุมชนเพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลกลางหมื่น อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 6 คน
2. การประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ตัวแทนสมาชิกในชุมชนของแต่ละหมู่บ้าน สำหรับการสนทนากลุ่มที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลกลางหมื่น อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 12 คน

### การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากข้อมูลปฐมภูมิภาคสนาม มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การใช้แนวคิดทฤษฎีและสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์ โดยสร้างกรอบแนวคิดจากแนวคิดหลายๆ แนวคิดประกอบกัน ซึ่งกรอบแนวคิดจะมีความใกล้เคียงกับข้อมูลที่เป็นรูปธรรมให้มากที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือข้อมูล นำข้อมูล que เก็บรวบรวมได้จากข้อมูลภาคสนาม มาตรวจสอบความถูกต้อง ใช้วิธีตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าของ Denzin (1970) คือ การแสวงหาความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน

ขั้นตอนที่ 3 การจัดบันทึกและการลงรหัสข้อมูล โดยการถอดเทปการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 4 การแสดงผล เน้นการวิเคราะห์เนื้อหาตามวัตถุประสงค์การศึกษา โดยจำแนกข้อมูลตามกรอบแนวคิดของการวิจัย ตัวแปรและตัวชี้วัดการวิจัย และขั้นสุดท้ายของการแสดงผลข้อมูล ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการเขียนบรรยายผล และข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย

ขั้นตอนที่ 5 การอภิปรายผลและข้อสรุปผลการศึกษ จากขั้นตอนที่ 1-5 จะนำมาสังเคราะห์ในรูปแบบของการพรรณนาความและอภิปรายผลการวิจัยต่อไป

### สรุปผลการวิจัย

1. กระบวนการและวิธีการในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ปัจจัยหลักที่เอื้อหรือก่อให้เกิดความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริตของชุมชน สรุปได้ดังนี้

การกำเนิดขององค์กรชุมชนในเขตเทศบาลตำบลกลางหมื่น อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีองค์กรชุมชนที่เกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งและต่อต้านการทุจริตในหมู่ที่ 7 บ้านคำบอน เป็นลักษณะอาสาสมัคร ในการป้องกันการทุจริตในระดับชุมชน หรือ อสม.ป.ป.ช. ได้มีการก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2558 สาเหตุของการกำเนิดนั้น เกิดจากกระบวนการประกาศเจตนารมณ์ของสมาชิกในชุมชนเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตในพื้นที่ของตน และความเชื่อมโยงกับนโยบายของรัฐบาลในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน โดยองค์กรชุมชนต้องการที่จะนำนโยบายของรัฐสู่การปฏิบัติจริง ผู้ริเริ่มให้เกิดองค์กรชุมชนดังกล่าว ได้แก่ ประธาน อสม.ป.ป.ช. นายประยงค์ พรมราช (ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7) และนายแพทย์พิสิทธิ์ เอื้อวงศ์กุล สาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ และการระดมเงินบางส่วนจากประชาชน ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลกลางหมื่น ก่อตั้งขึ้นมาเป็น “กองทุนต่อต้านการทุจริตตำบลกลางหมื่น”

สำหรับวิธีการในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการป้องกันการทุจริตนั้น จะเป็นลักษณะของการเข้าร่วมในรูปแบบจิตอาสาของสมาชิกในชุมชน (Volunteer Spirit) ก่อตั้งเกิดเป็นองค์กรชุมชนเพื่อต่อต้านการทุจริต มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงาน แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ประธานและรองประธานอาสาสมัครในการป้องกันการทุจริตในระดับชุมชน และภาคีเครือข่าย ผู้ประสานงาน

ทั้งนี้ ผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมองค์กรชุมชนก็เป็นสิ่งที่สำคัญ เพื่อแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรชุมชนอาสาสมัครในการป้องกันการทุจริตในระดับชุมชนในเขตเทศบาลตำบลกลางหมื่น อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับตัวแทนผู้นำชุมชน และการประชุมสนทนากลุ่มกับคณะตัวแทนสมาชิกในชุมชนของแต่ละหมู่บ้าน ต่างมีแนวคิดที่สอดคล้องกันไปแนวทางเดียวกันว่า 1) ใต้องค์กรชุมชนเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งและต่อต้าน



การทุจริตเกิดการสร้างงานในชุมชน สามารถตรวจสอบได้สำหรับโครงการต่างๆ ที่หน่วยงานราชการมอบให้มา เช่น โครงการตำบลละ 5 ล้าน เป็นต้น 2) ได้รับความความคิดเห็นต่อการเข้าร่วมองค์กรชุมชนว่าสามารถสร้างความเข้าใจ ในหมู่คณะสมาชิกในองค์กรชุมชนได้เป็นอย่างดี 3) ได้รับความพึงพอใจในการเข้าร่วมองค์กรชุมชนอยู่ในระดับพึงพอใจมาก มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ในกลุ่ม 4) สิ่งที่ได้รับความสะดวกสบายสามัคคีในชุมชนเพื่อร่วมแรงร่วมใจตรวจสอบป้องกันการเกิดทุจริตในชุมชนสามารถตรวจสอบโครงการต่างๆ ได้ สามารถถ่วงดุลอำนาจ (Balance of Power) ภาครัฐและภาคเอกชนทำให้เกิดการทุจริตน้อยลง ทำให้งบประมาณที่ได้รับในชุมชนนั้นๆ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในท้องถิ่นของตนเอง และ 5) การตั้งองค์กรชุมชนอาสาสมัครในการป้องกันการทุจริตในระดับชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลกลางหมื่นนั้น ถือเป็นพลังมวลชนในท้องถิ่น แสดงถึงศักยภาพทางสังคมของชุมชนที่แสดงออกมาในรูปแบบความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชนที่มีความเข้มแข็ง

เมื่อกล่าวถึงตัวชี้วัดของกิจกรรมองค์กรชุมชน เกี่ยวกับตัวชี้วัดทุนทางการเงิน ประกอบด้วย แหล่งที่มาหรือวิธีการได้มาของแหล่งเงินทุนสนับสนุนส่วนใหญ่ได้มาจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ และในบางส่วนที่ได้รับการสนับสนุนเงินจากการระดมทุนของสมาชิกในองค์กรชุมชน และสมาชิกในชุมชนเขตเทศบาลตำบลกลางหมื่น จากนั้นได้ก่อตั้งเป็น “กองทุนต่อต้านการทุจริตตำบลกลางหมื่น” ขึ้น

เกี่ยวกับตัวชี้วัดทุนมนุษย์ ได้แก่ ศักยภาพของผู้นำและชาวบ้านในเขตเทศบาลตำบลกลางหมื่นนั้นจะเป็นลักษณะของจิตอาสาในชุมชน

เกี่ยวกับตัวชี้วัดทุนทางสังคม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในชุมชนนั้นแสดงออกมาในรูปแบบความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชนที่มีความเข้มแข็ง โดยได้รับความร่วมมือจากสมาชิกในชุมชนเป็นอย่างดี โดยวัดจากการประชาคม และเวที

เกี่ยวกับตัวชี้วัดความสามารถในการจัดการเครือข่าย และการประสานงานและเจรจาต่อรองกับองค์กรอื่นได้รับความร่วมมือจากสมาชิกในองค์กรชุมชนเป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นการเจรจาต่อรองการประสานงานกับผู้นำชุมชน การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันทุกภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม ไม่ได้มีเพียง อสม.ป.ป.ช. ที่มีความร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ ประชาชนชาวบ้าน แต่รวมไปถึง (เทศบาล/โรงพยาบาล/โรงเรียน/บ้าน/วัด) ที่เข้ามาร่วมบูรณาการภาคีเครือข่ายการต่อต้านการทุจริตขององค์กรชุมชน จากนั้นค่อยๆ ขยายผลไปยังองค์กรหรือพื้นที่อื่น

เช่น ภาคการเมือง กลุ่มบทบาทสตรี กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอปพร. เป็นต้น

เกี่ยวกับตัวชี้วัดการต่อยอดกิจกรรมต่างๆ ให้เชื่อมโยงนั้น องค์กรชุมชนมีเป้าหมายว่าจะมีการขยายเครือข่ายออกไปยังนอกพื้นที่เขตตำบลกลางหมื่น และสร้างภาคีเครือข่ายกับองค์กรภาครัฐและเอกชน

สิ่งสำคัญไปกว่านี้ คือ ปัจจัยสู่ความสำเร็จที่ทำให้เกิดการสร้างความเข้มแข็งและต่อต้านการทุจริตขององค์กรชุมชน ประสบความสำเร็จที่นำไปสู่การเป็นองค์กรธรรมาภิบาลที่มีมาตรฐาน ความโปร่งใส นั้น ประกอบไปด้วยตัวแปรสำคัญ 3 ประการ คือ 1) ตัวแปรเกี่ยวกับนโยบายขององค์กรชุมชนและศักยภาพผู้นำองค์กร คือ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน “ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ คือความสำเร็จและความเข้มแข็งของชุมชน” 2) ตัวแปรเกี่ยวกับความชัดเจนในโครงสร้างและรูปแบบกลไก การตรวจสอบภายในขององค์กรชุมชน คือ โครงสร้างบริหารงานขององค์กรชุมชน อันประกอบด้วย ประธานและรองประธานอาสาสมัคร คณะกรรมการอาสาสมัคร และภาคีเครือข่ายผู้ประสานงาน นอกจากนี้รูปแบบกลไกการตรวจสอบภายในขององค์กรชุมชน ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดสรรเรื่องการเงิน และจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อแสดงความโปร่งใสในการบริหารกิจการภาครัฐ และ 3) ตัวแปรเกี่ยวกับความสามารถในการสนองตอบข้อคิดเห็นและความต้องการของประชาชน คือ สื่อออนไลน์ เฟสบุ๊ค การประชาสัมพันธ์ตอบข้อร้องเรียน เพื่อให้ประชาชนเห็นเป็นผลงานที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน เข้าร่วมตรวจสอบโครงการต่างๆ ให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินโครงการ

สำหรับปัญหาและอุปสรรคจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาพบว่าการจัดตั้งองค์กรชุมชนอาสาสมัครในการป้องกันการทุจริตในระดับชุมชนนั้น ลักษณะงานจะเป็นลักษณะจิตอาสา ไม่มีค่าตอบแทน ดังนั้นในเรื่องงบประมาณสนับสนุนองค์กรชุมชนยังไม่เพียงพอ

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและภาคประชาชนต่อต้านการทุจริตในองค์กรชุมชน พบว่าสมาชิกในองค์กรชุมชนควรพึงตระหนักรู้ ในบทบาทหน้าที่ของตน และถือปฏิบัติอย่างเต็มกำลังความสามารถ เน้นการสร้าง ความสามัคคี การสร้างความคิดสร้างสรรค์แก่หมู่คณะ ปราศจากความขัดแย้งและอคติในองค์กร มีหน้าที่ตรวจสอบสร้างความโปร่งใส และแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง

สำหรับข้อพึงระวังและสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงนั้น ควรคำนึงถึงเรื่องของการทำความเข้าใจว่าจะสามารถนำตัวแบบนี้ไปใช้ได้เหมาะสมตามสภาพพื้นที่ หรือชุมชนของตนได้หรือไม่ เนื่องจากบริบทและความเป็นมาของแต่ละสถานที่ย่อมมีความแตกต่างกัน



และควรส่งเสริมการขับเคลื่อนระหว่างภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ โดยเชิญภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง การประชุมระดมความคิดเห็น การขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาอาสาสมัครในการป้องกันการทุจริตในระดับชุมชน ให้เกิดการพัฒนาย่างยั่งยืนต่อไป

### อภิปรายผลการวิจัย

1. กระบวนการและวิธีการในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ปัจจัยหลักของความสำเร็จที่เอื้อหรือก่อให้เกิดความเข้มแข็งในการต่อต้านการทุจริตของชุมชน พบว่า

ผลการศึกษเกี่ยวกับ การกำเนิดขององค์กรชุมชนอาสาสมัครในการป้องกันการทุจริตในระดับชุมชน ซึ่งสาเหตุของการกำเนิดนั้น เกิดจากเจตนาธรรมของสมาชิกในชุมชน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตในพื้นที่ของตน และองค์กรชุมชนต้องการที่จะนำนโยบายของรัฐสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับ สุธงศา จันทวานิช และวิศนี ศิลตระกุล (2541) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวคิดและเครื่องชี้วัดสังคมและคุณภาพชีวิตในต่างประเทศพบว่า การกำเนิดขององค์กรชุมชนว่าองค์กรประชาชนจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อชาวบ้านมีวัฒนธรรมและอุดมการณ์ในทิศทางเดียวกันร่วมกันพัฒนาศักยภาพขององค์กรให้บรรลุการพึ่งตนเองในการพัฒนาในที่สุด

ทั้งนี้เกี่ยวกับวิธีการเข้าร่วมองค์กรชุมชนอาสาสมัครในการป้องกันการทุจริตในระดับชุมชนนั้น จะเป็นลักษณะของการใช้รูปแบบจิตอาสา ซึ่งบทบาทหน้าที่ในกลุ่มฐานะสมาชิกในองค์กรชุมชนนั้นจะใช้วิธีการ เชิญประชุม การออกเสียง แสดงความคิดเห็น และสรุปผลการประชุมโดยฉันทามติ และเกิดความต่อเนื่องของกิจกรรม ในองค์กรชุมชนอย่างเสมอมา ซึ่งสอดคล้องกับ ประเวศ วะสี (2541) ได้ศึกษายุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สังคม และศีลธรรมพบว่า ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนมีศักยภาพสูง ความเป็นชุมชนจึงมีลักษณะที่สำคัญคือมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความรัก มีการกระทำร่วมกัน และมีการเรียนรู้ร่วมกัน

ผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมองค์กรชุมชน คือ ความสมัครสมานสามัคคีในชุมชน เพื่อร่วมแรงร่วมใจตรวจสอบป้องกันการเกิดทุจริตในชุมชน สามารถตรวจสอบโครงการต่างๆ ได้ สามารถถ่วงดุลอำนาจ (Balance of Power) ภาครัฐและภาคเอกชนทำให้เกิดการทุจริตน้อยลง ทำให้งบประมาณที่ได้รับในชุมชนนั้นๆ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในท้องถิ่นของตนเอง สอดคล้องกับ สีลาภรณ์ นาคทรพร (2541) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมพบว่า การจัดการกลุ่มและองค์กรชุมชน (Group Management) องค์กรชุมชนหรือกลุ่มชาวบ้านนับเป็นหัวใจสำคัญของความเข้มแข็งของชุมชน เพราะเป็นรูปแบบของการรวมตัวทางสังคมที่ทำให้เกิดอำนาจทางสังคมที่จะถ่วงดุล (Balance of Power)

กับอำนาจรัฐและอำนาจเงิน สำหรับเครื่องชี้วัดเกี่ยวกับการจัดการกลุ่มหรือองค์กรชุมชนที่มีความเข้มแข็ง

นอกจากนี้ผลที่ได้รับจากการเข้าร่วมองค์กรชุมชนอีกประการหนึ่ง คือ การตั้งองค์กรชุมชนอาสาสมัครในการป้องกันการทุจริตในระดับชุมชนในเขตเทศบาลตำบลกลางหมื่นนั้น ถือเป็นพลังมวลชนในท้องถิ่น แสดงถึงศักยภาพทุนทางสังคมของชุมชนที่แสดงออกมาในรูปแบบความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชนที่มีความเข้มแข็ง สอดคล้องกับ อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทย์พงศ์ (2540) ได้ทำการวิจัยภาพการศึกษากับชุมชน : กรอบแนวคิดและข้อเสนอในการศึกษาวิจัยพบว่า ฐานคิดของลักษณะของชุมชนที่เข้มแข็ง 1) เป็นชุมชนที่มีสภาพโดยรวมเป็นปึกแผ่นทั้งในรูปธรรม กล่าวคือ สมาชิกของชุมชนมีศักยภาพ (Capacity) โดยมีการพึ่งพาอาศัยและร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม 2) ชุมชนจะต้องมีศักยภาพที่พึ่งพิงตนเอง (Self-sufficiency) ได้ในระดับสูง 3) ชุมชนสามารถควบคุมและจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง และ 4) ชุมชนมีการพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ การสร้างภูมิปัญญาความรู้ของตนเองมากไปกว่านี้ ผลการศึกษานี้ยังสอดคล้องไปกับศูนย์วิจัยนโยบายการศึกษา (2541) ได้ทำการวิจัยแนวทางการพัฒนาประเด็นการวิจัยชุดโครงการวิจัยด้านการศึกษากับชุมชนในการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมพบว่า พลังแห่งมวลชนจะบ่งบอกถึงความเข้มแข็งของชุมชนที่สะท้อนให้เห็นในรูปของความเอื้ออาทร ปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของชุมชนและการมีสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ และจะเป็นความเข้มแข็งที่ชุมชนใช้ในการเผชิญกับอุปสรรคต่างๆ

ยิ่งไปกว่านี้ ปัจจัยที่ทำให้การสร้างความเข้มแข็งและต่อต้านการทุจริตขององค์กรชุมชน ในเทศบาลตำบลกลางหมื่นประสบความสำเร็จ ประกอบด้วยปัจจัยหลักที่สำคัญ ดังนี้ 1) นโยบายขององค์กรชุมชนและศักยภาพ ผู้นำองค์กร คือ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน “ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ คือ ความสำเร็จและความเข้มแข็งของชุมชน” เข้ามาเป็นกรอบในการดำเนินงานขององค์กรชุมชนอาสาสมัครในการป้องกันการทุจริตในระดับชุมชน 2) ความชัดเจนในโครงสร้างและรูปแบบกลไกการตรวจสอบภายในขององค์กรชุมชน คือ โครงสร้างการบริหารงานขององค์กรชุมชนและกลไกการตรวจสอบภายใน เพื่อแสดงความโปร่งใสในการบริหารกิจการภาครัฐ และ 3) ความสามารถในการสนองตอบข้อคิดเห็นและความต้องการของประชาชน คือ สื่อออนไลน์ เฟสบุ๊ค การประชาสัมพันธ์ตอบข้อร้องเรียน ข้อเสนอแนะจากประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนเห็นเป็นผลงานที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน เข้าร่วมตรวจสอบโครงการต่างๆ ให้เกิดความโปร่งใส ซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ สถาบันพระปกเกล้า



(2549) ได้ทำการวิจัยยุทธธรรม: ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีพบว่า การปฏิรูปบทบาทหน้าที่ โครงสร้าง และกระบวนการทำงานให้สามารถบริหารทรัพยากรของสังคมอย่างโปร่งใส ซื่อตรง เป็นธรรม มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีสมรรถนะสูง ในการนำบริการของรัฐที่มีคุณภาพไปสู่ประชาชน โดยจะต้องมีการเปลี่ยนวิธีทัศน์ ทศนคติ ค่านิยม ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen Centric) และร่วมทำงานกับภาครัฐและภาคประชาชนได้อย่างราบรื่น สามารถไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นพลังของประเทศที่มีคุณภาพ มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของการสร้างกลไกการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หรือธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นและทำนุบำรุงรักษาให้ดียิ่งๆ ขึ้นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและภาคประชาชนต่อต้านการทุจริตในองค์กรชุมชน พบว่า จากผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ว่า สมาชิกในองค์กร/ชุมชน ควรพึงตระหนักในบทบาทหน้าที่ รับผิดชอบหน้าที่ของตน และถือปฏิบัติอย่างเต็มกำลังความสามารถ เน้นการสร้างความคิดสร้างสรรค์ การสร้างความคิดสร้างสรรค์แก่หมู่คณะ ปราศจากความขัดแย้งและอคติในองค์กร มีหน้าที่ตรวจสอบสร้างโปร่งใส และแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันพระปกเกล้า (2549) พบว่า ภาครัฐต้องปฏิรูปบทบาทหน้าที่ โครงสร้าง และกระบวนการทำงานให้สามารถบริหารทรัพยากรของสังคมอย่างโปร่งใส ซื่อตรง เป็นธรรม มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและมีสมรรถนะสูง ในการนำบริการของรัฐที่มีคุณภาพไปสู่ประชาชน โดยจะต้องมีการเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยม และวิธีทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ ให้ทำงานโดยยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen Centric)

สำหรับข้อพึงระวังและสิ่งที่ต้องคำนึงถึง จำเป็นจะต้องคำนึงในเรื่องของการทำความเข้าใจว่าในรูปแบบแนวคิดการสร้าง ความเข้มแข็งว่า จะสามารถนำตัวแบบนี้ ไปใช้ในสถานที่หรือชุมชนของตนได้หรือไม่ ซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ สมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ (2541) ได้ศึกษาชุมชนเข้มแข็ง : บทเรียนภาคปฏิบัติ คณะกรรมการประสานงานองค์กรเอกชนพัฒนาชนบท (กป.อพช.) ภาคอีสานพบว่า การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนตามแนวคิดประชาสังคมท้องถิ่นขึ้นอยู่กับเงื่อนไข อันประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อความเป็นประชาสังคม อันประกอบด้วย การมีกลุ่มองค์กร จำนวนคน สถานที่ การพบปะ ประเด็นพูดคุย ความใกล้ชิด และการสื่อสารว่ามีมากน้อยเพียงไร

## ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

### ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้บริหารท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลกลางหมื่น ควรมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับองค์กรชุมชน เป็นที่แน่นอนว่าจากผลการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกำกับดูแลมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรชุมชนในพื้นที่ค่อนข้างน้อย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้ศึกษาเห็นว่าแนวทางในการแก้ปัญหาการทุจริตอย่างจริงจังและได้ผลก็คือ ช่วยกันสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามาแจ้งเบาะแส และเปิดช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานกับหน่วยงานราชการในเรื่องของการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการต่างๆ องค์กรเอกชนทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ เพราะส่วนหนึ่งจะเป็นปัจจัยส่งเสริมในการทำงานขององค์กรก็คือภาพต่างๆ ที่ปรากฏในสายตาของประชาชน ถ้าเรามององค์กรที่ดีและมีความร่วมมือที่ดีก็เชื่อว่าจะในอนาคตจะไปได้ดีและแก้ปัญหาการทุจริตได้

2. ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในความเป็นพลเมืองที่ดี และเข้าใจถึงผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นหรือตามมาในอนาคตว่าจะเป็นอย่างไร เพื่อหาวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืนต่อไป

### ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาต่อยอดงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การบริหารจัดการเชิงบูรณาการร่วมระหว่างองค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายภาคประชาสังคม

2. การศึกษาวิจัยแนวโน้มภาวะขององค์กรชุมชนกับศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและภาคประชาชนต่อต้านการทุจริตในอนาคต



## เอกสารอ้างอิง

- จากรุวรรณ สุขุมาลพงษ์. (2556). *แนวโน้มของคอร์รัปชันในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ประภัสสร เสวิกุล. (2555). “รัฐบาลจอมปลอม”. *คมชัดลึก*, 14 ธันวาคม 2555.
- ประเวศ วะสี. (2541). *ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สังคม และศีลธรรม*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกลบอลคิมทอง.
- วิทยากร เขียงกุล. (2549). *นโยบายของรัฐบาลด้านเศรษฐกิจ : การทับซ้อนของผลประโยชน์ทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า.
- ศูนย์วิจัยนโยบายการศึกษา. (2541). *แนวทางการพัฒนาประเด็นการวิจัยชุดโครงการวิจัยด้านการศึกษากับชุมชน ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม: ข้อคิด แนวทางและประสบการณ์ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อลิสา ชูชาติ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สังคีต พิริยะรังสรรค์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2536). *ชนชั้นกลางบนกระแสประชาธิปไตยไทย*. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ติรกานนท์. (2543). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2549). *ทศธรรม: ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. (2549). *รัฐประศาสนศาสตร์:แนวคิดและทฤษฎี*. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ. (2541). *ชุมชนเข้มแข็ง : บทเรียนภาคปฏิบัติคณะกรรมการประสานงานองค์กรเอกชนพัฒนาชนบท (กป.อพช.) ภาคอีสาน*. ขอนแก่น : พระธรรมขันธ์.
- สีลาภรณ์ นาคทรพรพ. (2541). *การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคม*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุรางค์ จันทวานิช และวิชนี ศิลตระกุล. (2541). *การพัฒนาแนวคิดและเครื่องชี้วัดสังคมและคุณภาพชีวิตในต่างประเทศ*. (อัดสำเนา).
- อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี รามวิทยาพงศ์. (2540). *ภาพการศึกษากับชุมชน : กรอบแนวคิดและข้อเสนอในการศึกษาวิจัย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- Denzin, N.K. (1970). *Sociological methods: A source book*. Chicago : Aldine.

## Translated Thai References

- Chiangkul, W. (2006). *The government's economic policy : The conflict of economic interests*. Bangkok : Research and Development Office, King Prajadhipok's Institute. [in Thai]
- Dulyakasem U. & Ngamwittayapong A. (1997). *Images of education and community : Conceptual framework and research proposal*. Bangkok : The Thailand Research Fund. [in Thai]
- Janthawanit, S. & Siltrakul, W. (1998). *Development of concepts and indicators of social and life quality abroad*. (Mimeographed Paper). [in Thai]
- King Prajadhipok's Institute. (2006). *Thosa Dhamma: Indicators of good governance*. Bangkok : King Prajadhipok's Institute. [in Thai]
- Nakhonthap, S. (1998). *Development of life and social quality indicators*. Bangkok : The Thailand Research Fund. [in Thai]
- Phiriyarangsarn, S. & Phongphaijit, P. (1993). *The middle class on the flow of Thai democracy*. Bangkok: Center for Political Economy Studies. Faculty of Economics, Chulalongkorn University. [in Thai]
- Sukhumalpong, J. (2013). *The trend of corruption in Thailand*. Bangkok : The Secretariat of the House of Representatives. [in Thai]



- Sewikul, P. (2012). The double-faced government. *Kom Chad Leuk Newspaper*, December 14. [in Thai]
- Techa-Athik, S. et al. (1998). *Strong community: The practical lessons of the Coordinating Committee of the NGOs for rural development of the Northeast*. Khon Kaen : Pra Thammakhan Press. [in Thai]
- Tirakanan, S. (2000). *Research methodology in social sciences: Guidelines into practice* (2<sup>nd</sup> ed.). Bangkok : Chulalongkorn University Printing House. [in Thai]
- The Center for Educational Policy Studies. (1998). *Guidelines for developing the subjects of research into a series of projects in education and community development through participatory action study : The ideas, guidelines and experiences of Asst. Prof. Dr. Alisa Chuchat*. Bangkok : Chulalongkorn University Printing House. [in Thai]
- Wasee, P. (1998). *National strategy for socio-economic and moral strengths*. Bangkok : Komol Keemthong Foundation. [in Thai]
- Yossomsak, S. (2006). *Public Administration : Concepts and theories*. Bangkok : Expernet. [in Thai]